

Jaarverslag 2010

A photograph of a forest scene. In the foreground, a large tree trunk with light-colored, textured bark is visible on the left. The ground is covered in a thick layer of brown, fallen leaves. In the background, several large, mature trees with dark trunks and dense green foliage are visible. The sky is bright and slightly hazy. The overall atmosphere is peaceful and natural.

Natuur- en Milieuraad Enschede

Voorwoord

Het afgelopen jaar is voor de Natuur- en Milieuraad weer een druk jaar geweest. Talrijke onderwerpen zijn aan de orde gekomen, vele besprekingen zijn gehouden. In dit jaar verslag treft u een weergave aan van hetgeen ons heeft bezig gehouden.

Zoals de laatste jaren heel duidelijk het geval is zijn wij ook nu weer, meestal in een vroeg stadium, door allerlei afdelingen van de gemeente betrokken bij hun plannen. Hoe eerder dit overleg plaats vindt des te vruchtbaarder het kan zijn.

Het stemt ons tot voldoening dat onze inbreng kennelijk zodanig is dat men ons telkens weer benadert.

Wij zijn daar de betreffende medewerkers zeer erkentelijk voor.

De Natuur- en Milieuraad houdt zich zoals u verderop kunt zien, bezig met natuur en het milieu in de ruime zin van het woord en dat betekent ook met duurzaamheid en energie. Ook op dit terrein is er steeds meer overleg met diverse instanties.

De invoering van de wet Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht), waarbij ook alles digitaal wordt aangeleverd en verwerkt, heeft voor ons ook een heel duidelijk negatieve bijwerking. Tot de invoering kregen wij van alle ontwerp bestemmingsplannen de gehele informatie in het stadium van het vooroverleg, dus voor er iets gepubliceerd was. Wij hebben op elk plan altijd gereageerd met opmerkingen, vragen en adviezen. Bij de invoering van deze wet heeft het ministerie het echter niet toegestaan dat een niet wettelijk verplichte instantie deze informatie krijgt, met als gevolg dat wij nu, evenals de burger, uit de mededelingen van de gemeente moeten lezen dat er nieuwe bestemmingsplannen zijn en pas dan kunnen wij reageren. Het zal ongetwijfeld leiden tot een niet door ons en door de gemeente gewilde toename van het aantal zienswijzen (bezwaarschriften). Daarnaast betekent deze digitale verwerking, hoe vreemd dit ook klinkt, een aanmerkelijke extra tijdsinvestering voor ons.

In dit verslag is ook een tekst gevoegd over de activiteiten in 2010 van het Groen Beraad. Sinds december 2001 bestaat dit samenwerkingsverband van allerlei organisaties die het fraaie buitengebied van Enschede, inmiddels zijn er 17 organisaties hierbij aangesloten. Het secretariaat van het samenwerkingsverband loopt via de NMrE, vandaar dat het verslag van de werkzaamheden ook bij dit jaarverslag is opgenomen.

Ook bij het Groen Beraad ervaren wij dat we steeds vaker door afdelingen van de gemeente worden benaderd voor een overleg of het geven van uitgebreide informatie.

Wij zijn de betreffende ambtenaren zeer erkentelijk voor hun bereidwilligheid.

Wij hopen dat u met dit jaarverslag een goed beeld krijgt van onze werkzaamheden. Natuurlijk zijn wij graag bereid u desgewenst verdere informatie te geven.

Wim Arends
voorzitter

NATUUR- EN MILIEURAAD ENSCHEDE (NMrE)

Doelstelling

De NMrE heeft ten doel het bevorderen van natuurbehoud en milieuzorg in de gemeente Enschede in de ruimste zin van het woord. We willen dit o.a. bereiken door met de deelnemende organisaties gezamenlijk activiteiten af te stemmen. Als samenwerkingsorgaan van deze organisaties kan de NMrE als zodanig naar buiten treden. Hiertoe kan ook het middel van een bezwaar- of beroepschrift gebruikt worden.

Deelnemende organisaties

IVN, de Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie, afd. Enschede

NIVON, het Nederlands Instituut voor Volksontwikkeling en Natuurvriendenwerk afdeling Enschede

Vereniging Milieudefensie Kerngroep Enschede

Fietsersbond, afdeling Enschede

Vereniging van Vrienden van de TwentseWelle.

In de loop van het jaar heeft ook de Nederlandse Bijenhouders Vereniging afdeling Enschede zich bij ons aangesloten.

Aan het einde van het jaar heeft de Vereniging Milieudefensie, kerngroep Enschede, bedankt voor het lidmaatschap. In feite was er al geen kerngroep Enschede meer en het enige lid dat Enschede vertegenwoordigde, heeft teleurgesteld in onze actiebereidheid, bedankt als vertegenwoordiger.

Samenstelling bestuur

Bij het begin van het jaar was het bestuur als volgt samengesteld:

W.H. Arends, voorzitter

Mevr. A.P. van Baalen, afgevaardigde van het IVN

Mevr. B.Bekkering-Hoekstra, voorzitter van de 'werkgroep bomen'.

Mevr. E. Dirkzwager-Menko

Mevr. J.M. Geilenkirchen-Westerbeek, contactpersoon Bomenstichting

H.H. Kits, penningmeester, afgevaardigde van het NIVON.

P.H. Baarslag, afgevaardigde van het NIVON

P.Ruijter, afgevaardigde van de Fietsersbond

J.F. Sikkema, lid

J.E. ten Elshof, lid

In het begin van het jaar is de heer E. Egberink toegetreden als vertegenwoordiger van de afdeling Enschede van de Nederlandse Bijenhouders Vereniging.

In de loop van het jaar heeft de heer J. ter Haar de plaats in genomen van de heer Ruijter namens de Fietsersbond.

Als nieuw lid hebben we de heer Chr. Zandstra verwelkomd.

Aan het einde van het jaar heeft mevrouw M. Leeuwerink als vertegenwoordigster van Milieudefensie kerngroep Enschede bedankt.

De werkzaamheden van de raad vallen in een paar categorieën uiteen:

de behartiging van de natuurbelangen, de zorg voor het milieu in ruime zin, de met beide genoemde onderdelen samenhangende Ruimtelijke Ordening, de bestemmingsplannen en het verkeer. Al deze onderdelen vergen veel overleg met diverse afdelingen van de gemeente en andere instanties.

Een deel van deze onderwerpen wordt ook samen met het Groen Beraad uitgevoerd. Dit geldt vooral voor het buitengebied, de verkeerssituaties en vooral zeer vele activiteiten verbonden met de herinrichting van het gebied van de vroegere luchthaven.

Vrijwel elke maand vergadert de raad om de werkzaamheden voor of na te bespreken. Naast deze algemene bijeenkomsten is er veel intern contact over specifieke onderwerpen. Voor de uitwisseling van informatie wordt bijna uitsluitend e-mail gebruikt. Behalve deze contacten zijn er via de werkgroep bomen, of de groep die zich meer in het bijzonder bezig houdt met het milieu en de R.O., allerlei contacten met instanties, ambtenaren of afdelingen van de gemeente, het waterschap etc.

ALGEMEEN

Koninklijke onderscheiding twee leden

Twee leden van de NMrE, mevr. B. Bekkering-Hoekstra en de heer W.H. Arends zijn dit jaar bij de jaarlijkse lintjesregen benoemd tot ridder in de Orde van Oranje Nassau voor hun verdiensten o.a. op het gebied van de natuur en het milieu. Het is een heel grote erkenning voor hen, maar vooral ook voor de NMrE, dat twee leden deze eer te beurt is gevallen.

IVN 50 jaar

Een van de partners vanaf het begin van de NMrE heeft dit jaar zijn 50 jarig bestaan gevierd. Uiteraard hebben wij met veel plezier hun viering bijgewoond. Hoewel de diverse partners heel duidelijk hun eigen rol hebben, zijn er ook in de persoonlijke sfeer door dubbele lidmaatschappen nogal wat contacten.

Aandachtspunten voor een nieuwe gemeenteraad

Vanuit de NMrE is een brief gestuurd naar de politieke partijen met onze wensen voor een partijprogramma. Voor het 'groen' hebben wij daarin gepleit voor de aanstelling van een stadsecoloog, voldoende groenonderhoud in de stad en een betere aanpak van de natuureducatie.

Bij het onderdeel milieu willen wij graag een zuinig en efficiënt ruimtegebruik, waarbij duurzaamheid een hele grote rol speelt, het bevorderen van het toepassen van duurzame energie, veel meer toepassing van plantendaken. We pleiten, waar het kan, voor het nemen van allerlei verkeersmaatregelen die een schoner verkeer mogelijk maken.

Direct na de verkiezing heeft de NMrE zich afgevraagd, in hoeverre het zinvol is nogmaals een brief met onze wensen te sturen naar de partijen die deelnemen aan het overleg betreffende de vorming van een nieuw college. Enige tijd voor de diverse politieke partijen eind 2009 begonnen met het opstellen van hun verkiezingsprogramma, hebben wij dat ook gedaan. Uiteindelijk hebben we besloten dat er alleen via het Groen Beraad een brief met onze wensen zal worden verstuurd.

Als NMrE wilden we wel zo snel mogelijk nader kennismaken met de nieuwe wethouder voor 'groen'. We hebben geprobeerd of de NMrE en het Groen Beraad een plaats zouden kunnen krijgen in het introductieprogramma van de nieuwe raad. Mondeling is dit wel min of meer toegezegd, maar zonder enig overleg is binnen het gemeentelijk apparaat kennelijk besloten dit niet te doen. Wij vinden dit een gemiste kans omdat wij zoveel contacten hebben met diverse afdelingen van de gemeente en met raadscommissies. Bovendien kunnen de nieuwe raadsleden volgens ons hierin nog veel te weinig inzicht hebben evenals in onze overige werkzaamheden.

Overleg met wethouder van Agteren

Op donderdag 26 aug. heeft er een open en constructief overleg plaats gevonden met de nieuwe wethouder. Van onze kant zijn de volgende onderwerpen ingebracht:

- ***Naar onze mening wordt de zgn. ‘groene afdeling’ van de gemeente steeds verder uitgekleeft. Bij vertrek van deskundige ambtenaren wordt de functie niet opnieuw ingevuld.***
- ***De aanstelling van een stadsecoloog is zeer gewenst. Binnen de stad verschaalt onze natuur sterk en regelmatig moet de gemeente op dit terrein expertise inhuren.***
- ***Compensatie bij kap van bomen. Naar onze mening vindt deze compensatie niet altijd plaats, zelfs niet wanneer deze nadrukkelijk is vermeld in de vergunning. Het toezicht op het uitvoeren is bovendien erg moeilijk en gemakkelijk te omzeilen.***
- ***Het onderhoud van groen is her en der zeer slecht. Hierbij werden een paar voorbeelden genoemd, zoals het 1-1½ m. hoge onkruid aan de N. Esmarkerrondweg dat enige maanden kans kreeg zo hoog te groeien.***

Eind oktober was er na het aanbieden van het rapport Groene Zoom (zie achterin dit verslag onder Groen Beraad) nog tijd voor verder overleg. Hierin is o.m. aan de orde gekomen:

- de schuttingen tussen de percelen in het Ruwenbos die het karakter van de wijk sterk aantasten. Deze schuttingen zijn om die reden in het koopcontract verboden.
- de verspreiding van informatie door de gemeente. Zeer vaak krijg je de opmerking dat Huis aan Huis met de gemeentelijke aankondigingen, niet overal verspreid wordt. Daarnaast zijn ook de Duurzaamheidskrant, de informatiekrant rond de Wabo en de Stadsgids Enschede 2011 slecht verspreid.

Wabo

De invoering van deze wet heeft natuurlijk grote voordelen voor de meeste gebruikers. Het is echter voor ons allerminst een vooruitgang. Tot heden kregen wij van alle kapvergunningen de stukken op papier en konden zodoende heel snel zien om welke bomen en locaties het ging. Dat is nu een stuk tijdrovender geworden voor ons en zal zeer waarschijnlijk duidelijk negatieve gevolgen hebben voor dit deel van onze werkzaamheden.

Ook is het beoordelen van ontwerpbestemmingsplannen nu niet meer mogelijk doordat het Ministerie het niet toestaat dat aan niet wettelijk verplichte organisaties een inlogcode wordt verstrekt. Ondanks diverse pogingen van de gemeente deze inlogcode wel te verstrekken is het tot heden niet gelukt. Wij en de gemeente blijven echter pogingen doen. Mocht dit blijvend niet lukken dan zal de gemeente op zoek moeten gaan naar inhoudelijke beoordelaars van een ontwerpbestemmingsplan, een rol die wij de laatste jaren steeds hebben vervuld.

Overleg Groene Diensten

In een breed samengestelde klankbordgroep is de materie van de groene en blauwe diensten tweemaal uitvoerig besproken. Er zijn criteria opgesteld welke gebieden het eerst in aanmerking komen voor herstel van bepaalde elementen, verdeeld over ‘oud landschap ‘ en ‘jong landschap’, zowel in geld, in aantal objecten als in tijd.

Een en ander is gebaseerd op ervaringen in Twekkelo.

GRAP (Groenstructuur Actie Plan)

Over dit onderwerp is er door de NMRE ingesproken bij de stedelijke commissie. Wij hebben ons uitgesproken voor het doorgaan van het raadsvoorstel. De gelden moeten zeker niet naar het wijkbeheer worden overgeheveld, aangezien het dan absoluut niet zeker is, dat het geld ook aan de groenstructuur besteed gaat worden. Uiteindelijk heeft de raad het voorstel akkoord bevonden. Wel zal het GRAP de komende jaren worden afgebouwd.

WERKGROEP BOMEN

Inleiding

Voor de Werkgroep Bomen leek 2010 een jaar te worden als de voorgaande. Er waren weer honderden kapvergunningen voor een veelvoud aan bomen. Soms werd daartegen bezwaar aangetekend. Daarnaast was er weer veel overleg over kap-, bouw- en reconstructieplannen. Wel was er enige spanning hoe de invoering van de Wabo (de 'omgevingsvergunning' waar alle vergunningen samen beoordeeld worden) en de daarbij behorende digitale werkwijze zouden uitpakken. In het hoofdstuk Algemeen van dit jaarverslag wordt hierop ingegaan. Eind 2010 bleek er ineens in de programmabegroting het voornemen te staan de kapvergunningplicht nog verder te beperken. De media vertaalden dat als dat het kappen van bomen helemaal vergunningvrij zou worden. Dat zou volgens de werkgroep rampzalig zijn voor het groen in Enschede.

Zo werd 2010 voor ons alsnog een bewogen jaar.

Hieronder gaan we dieper op allerlei zaken in.

Bezuinigingen treffen kapvergunning

Zo luidde de tekst van een alarm mail in een nieuwsbrief van een politieke partij

Bij de begrotingsbehandelingen in de raad kwam op het laatste moment deze dreiging boven tafel. Bij informatie bij de betreffende afdelingen bleek men daar in het gehele niet op de hoogte te zijn. Op het allerlaatste moment konden de raadsleden nog door ons geïnformeerd worden. Na flinke discussies in de Raad werd besloten tot nader onderzoek.

Het voornemen tot afschaffing van de kapvergunning leidde tot flinke ophef in de vakpers. Onmiddellijk na het raadsdebat werden wij door de gemeente uitgenodigd om een aantal misverstanden recht te zetten en te bezien hoe de schade kon worden beperkt.

Met een flink aantal deskundigen van de gemeente is vervolgens uitvoerig onderzoek gedaan.

Hieruit bleek dat beperking van de plicht, maar wel met controle hierop, zou leiden tot hogere kosten dan de indertijd geschatte opbrengst. Bovendien zou er weer een regeling bijkomen terwijl nu juist beperking van de regelzucht een van de uitgangspunten was. Dit alles heeft er toe geleid dat het College al vrij snel besloot af te zien van het voorstel.

Compensatie bij kap bomen

In 2009 is er een groot aantal bomen op het terrein van Rhee BV-Praxair gekapt. Dit was conform de afspraak na overleg. In de praktijk zijn er echter naar onze informatie veel meer bomen gekapt dan was afgesproken. De gemeente zou hier een onderzoek naar instellen en zo nodig verdere compensatie regelen.

Tot heden is dit echter niet gebeurd en wij zullen daarover de gemeente aanspreken.

Overleg over kap- en inrichtingsplannen

Kapaanvraag i.v.m. asbestsanering.

Via de DLG (Dienst Landelijk Gebied) wordt er voor de laatste keer een grote sanering uitgevoerd van de toevoerwegen en erven in het buitengebied. Via oproepen is indertijd aan de bewoners gevraagd te reageren of er asbest in de grond zou kunnen zitten. Enige tientallen jaren geleden is daar mogelijk met asbest verontreinigde grond gebruikt voor verharding. De aanvraag voor sanering is soms door een bewoner gedaan die niet weet wat voor verhardingsmateriaal is gebruikt, maar die later eventueel niet aansprakelijk gesteld wil worden, indien het asbest zou blijken te zijn.

Na een voorlopige inventarisatie denkt de DLG, dat voor een vlotte sanering voor een zeer groot aantal bomen een kapvergunning moet worden aangevraagd.

Binnen de gemeente hebben deskundigen hierover grote twijfels.

De DLG heeft alle bomen die tot drie meter van de weg af staan op een kaart gezet en daarvoor een kapaanvraag ingediend. Er worden proefsleuven gemaakt om te kijken of er asbest onder de bomen ligt. Zo ja, dan gaat men onmiddellijk saneren. Bomen ouder dan 50/80 jaar en laanbeplanting vallen buiten de sanering. Bij het lezen van deze aanvragen slaat de schrik je om het hart om welke aantallen het volgens de DLG mogelijk gaat (ca 3000). Volgens ambtenaren van de gemeente is de kans echter zeer klein dat er in Enschede veel van dit asbest als verharding is gebruikt. Gezien de vervoerskosten kan dit niet erg rendabel zijn geweest.

Samen met ambtenaren van de afdeling kapvergunningen hebben wij een 7 tal locaties bezocht. Naar onze unanieme mening is in alle gevallen de kapaanvraag zeer zwaar overtrokken, als je kijkt naar het wegprofiel en waar mogelijk verharding kan zijn aangebracht.

In diverse andere gemeenten heeft men soms met 1 kapvergunning voor alle te kappen bomen kunnen volstaan. Wij hebben hier met de gemeente afgesproken dat men, zoals normaal is, per te kappen boom een aanvraag zal moeten indienen.

In december bleek er nog voor geen enkele boom een kapvergunning te zijn ingediend.

Omgeving Volkspark

De voorgenomen reconstructie van de Volksparksingel en de Parkweg heeft in de media veel aandacht gekregen. Wij zijn er in een vroeg stadium over geïnformeerd. De aanleg van een middenberm met bomen in de Parkweg zou (vanwege de benodigde verbreding) ten koste gaan van een strook bomen en bosjes van de rand van het park. Verbreding aan de spoor kant zou ten koste gaan van een aantal prachtige oude eiken, dus had men voor het kappen van de kleinere bomen aan de rand van het park gekozen. De jonge eiken in de berm van de Volksparksingel zouden verplant kunnen worden naar het park om daar een nieuwe laan te vormen. Ten slotte zou de ingang van het park iets verlegd worden om een duidelijker en daardoor veiliger verkeerssituatie ter hoogte van de tunnel te verkrijgen. Ook dat zou een aantal bomen kosten. Ons werd verteld dat de parkcommissie met de plannen instemde. We hebben er dus geen bezwaar tegen gemaakt.

Tegelijkertijd is men in het Volkspark zelf bezig het bomenbestand kritisch te beoordelen op vitaliteit en mogelijke ongelukken door vallende takken. Helaas zijn veel bomen inmiddels op een leeftijd dat er gebreken komen en doet vooral het intensieve gebruik van het kermisterrein de bomen geen goed. Sommige bomen zijn er zo slecht aan toe, dat men geen jaren meer kan wachten met kappen. Er worden wel weer veel nieuwe bomen aangeplant.

HOV Hengelosestraat en afbraak viaduct

Voor de aanleg van de HOV-baan naar Hengelo wordt de Hengelosestraat gereconstrueerd. Door het viaduct af te breken is het de bedoeling dat wetenschappers van de UT en het bedrijfsleven van het B&S-park gemakkelijker met elkaar in contact komen en er extra ruimte voor bedrijven ontstaat. Zo moet een Kennispark ontstaan, waarbij de twee werelden vloeiend in elkaar overlopen. Bij de herinrichting zullen volgens de plannen 6 rijen bomen geplant worden, zodat een prachtige laan ontstaat. Hier en daar moeten bij de reconstructie wel een aantal bestaande bomen wijken, omdat ze precies op de verkeerde plek staan.

Ouverturestraat

De Overturestraat wordt door sommige automobilisten gebruikt als racebaan, terwijl er veel kinderen oversteken naar de scholen. Door reconstructie van de weg hoopt men de snelheid te beperken. Ook in dit geval blijken de aanwezige bomen niet altijd in te passen te zijn.

Ariëns Zorgpalet

De gebouwen van het ‘Ariëns’ bij de grens in Glanerbrug worden vervangen door nieuwbouw. In het informatieve overleg bleek dat het om een groot complex gaat, dat moeilijk tussen de bestaande bomen is in te passen. Pogingen om nog wat te schuiven om bomen te sparen bleken dan weer ten koste te gaan van andere bomen. Het is jammer dat er nu geen plannen zijn voor het gehele terrein: het gedeelte aan de kant van de grens wordt niet ontwikkeld voor Zorgpalet, maar door andere partijen. Hoe dat uitpakt voor het park langs de Glanerbeek is dus voorlopig nog onzeker.

In het overleg zijn ook allerlei aspecten van duurzame bouw aan de orde geweest.

Stroinkslanden

In het zuidwestelijk deel van Stroinkslanden is veel gaande. Een deel van de flats is afgebroken met de bedoeling er grondgebonden woningen nieuw te bouwen. Tevens wordt dan de groene structuur in de wijk verbeterd, zoals dat ook al op andere plekken in Stroinkslanden gebeurt.

Het wijkcentrum wordt vervangen door een nieuw gebouw, dat iets verder naar achteren komt te liggen. Ook de scholen ernaast en de omwonenden hebben vele wensen over de inrichting van de ruimte. Al met al gaan de plannen ten koste van een flink aantal bomen die geplant zijn bij de bouw van de wijk. Er komen wel weer veel nieuwe bomen terug. Het aantal soorten zal toenemen. We hadden liever een meer natuurlijke inrichting gezien met vooral inheemse soorten die als schakel kunnen fungeren tussen het bufferbos en de oude groenstructuren in de andere delen van Stroinkslanden. Maar het lijkt dat juist veel inheemse soorten voor omwonenden en leerkrachten te veel vormen van overlast geven.

Het ‘bufferbos’, een bosgedeelte dat tegen dit deel van Stroinkslanden aan ligt, is op het moment niet erg toegankelijk door gebrek aan paden, is niet erg aantrekkelijk door weinig variatie in soorten en leeftijd van de bomen en er zijn geen speelmogelijkheden. De bewoners van de wijk, de gemeente en Landschap Overijssel willen het bos aantrekkelijker maken door de padenstructuur te verbeteren en er op open plekken speelmogelijkheden te creëren die de kinderen meer in contact brengen met de natuur. De randen van de open plekken geven meteen ook allerlei andere soorten planten de mogelijkheid zich er te vestigen, zodat het bos gevarieerder wordt.

Boddenkamp

De nieuwe wijk Boddenkamp begint op de tekentafel vorm te krijgen. Op de verwilderde terreinen van een oude vuilstort en langs de voormalige spoorlijn naar Lonneker is nu veel groen te vinden. De plannen gaan ervan uit dat een deel van het groen opgenomen kan worden in een parkje en de toekomstige groenstructuur van de wijk. We hebben erop aangedrongen de verwilderde bosjes niet al te netjes te maken om ook de wilde natuur nog een plekje te gunnen als schakel tussen het groene spoortalud van de spoorlijn naar Hengelo, het park van Villa Schuttersveld, het boerenkerkhof en het Van Heekpark.

Diekmanterein

Het Diekmanterein ligt er al jaren rommelig bij. Er zijn nu plannen voor een invulling met bebouwing en een groot parkeerterrein met bomen. In de plannen worden de mooiste bomen gespaard en er zullen veel nieuwe bomen geplant worden. Ook in dit geval hebben we bekeken of er met wat schuiven nog meer bomen te redden zouden zijn, maar dat was niet het geval, zolang er niets verandert aan de vorm van het als eerste te bouwen gebouw.

Josinkes

De Josinkes zou een nogal groen bedrijventerrein worden. Toch was er een kapvergunning voor een groot aantal bomen in de groene rand langs de Afinkstraat en de ontsluitingsweg van de Josinkes. Overleg heeft deze bomen niet kunnen redden, omdat de bouwplannen daarvoor al te ver gevorderd waren. Wel hebben we het compensatieplan ontvangen, waarin de omgeving van het bedrijfsgebouw weer een groene inrichting krijgt

Bovendien is bij het overleg gebleken dat er eigenlijk geen duidelijke afspraken waren over welk groen in het voormalige, kleinschalige landbouwgebied wel zou mogen verdwijnen en welk niet. Dit is alsnog aangescherpt voor de nog uit te geven kavels. De houtwalstructuur wordt door de gemeente helemaal hersteld.

Vanwege de uitstraling die men hier nastreeft zijn bedrijven verplicht de kavels groen in te richten c.q. te herplanten. Daarnaast komt er ook parkbeheer die de centrale regie zal voeren.

Sportvelden Kotkampweg

Voor de aanleg van kunstgras moeten de berken aan de rand van het veld wijken. De kleine berkenzaadjes verstopten namelijk de gaatjes voor de waterafvoer en zijn vrijwel niet te verwijderen. Andere bomen geven geen onoverkomelijke problemen.

Overige acties

Verder was er, zoals gewoonlijk, nog overleg met wijkbeheerders over verschillende kleinere zaken. Ook heeft de werkgroep zich laten informeren op de inloopbijeenkomsten over de aanleg van (weer) een gasleiding langs de RW35 en de inrichting van het retentie- en natuurgebied Kristalbad (tussen Hengelo en Enschede).

Bezwaren tegen kapvergunningen

Oldenzaalsestraat

Om de verkeersveiligheid op de Oldenzaalsestraat te vergroten en de doorstroming te verbeteren wil de provincie op een aantal plekken de weg reconstrueren. Zo worden bijvoorbeeld bushokjes verplaatst, oversteekplaatsen veiliger gemaakt en de aansluiting van enkele zijwegen wordt veranderd. De plannen zijn uitvoerig met ons doorgesproken, onder andere naar aanleiding van ons bezwaar op grond van onduidelijkheid in de tekeningen en een vreemde keus voor vervangende beplanting. We zijn ervan overtuigd dat de provincie maatwerk wil leveren en de bomen langs de weg belangrijk vindt. De soortkeus is aan onze wensen aangepast. Onze bezwaren zijn op grond van het overleg ingetrokken.

't Volbert

Bij wijkcentrum 't Volbert ligt nog steeds een erfbosje, zoals dat in de omgeving van Enschede bij elke boerderij hoort. Er wordt veel gespeeld door de leden van de scoutinggroep en een kinderopvang. Een kapvergunning voor een aantal bomen 'voor de aanleg van speelgelegenheid' deed ons vrezen dat hiermee een belangrijke cultuurhistorische waarde verloren zou gaan. We hebben daarom bezwaar gemaakt tegen de vergunning. In het daaropvolgend overleg bleek het te gaan om enkele bomen die echt niet best meer waren en het plaatsen van natuurlijke spelprykkels, zoals plakken boomstam, op al bestaande open plekken. Er worden ook nieuwe eiken bij het bosje geplant op plekken waar ze niet te lijden krijgen van spelende kinderen en voldoende licht krijgen. We kunnen ons vinden in de plannen en hebben ons bezwaar ingetrokken.

Laares

De grote lege plekken in de Laares gaan bebouwd worden. Helaas is men bij de plannen weer niet uitgegaan van de bestaande bomen. Alleen de moeraseden die vorig jaar verkozen waren tot 'Boom met de X-factor' moesten in opdracht van de gemeente gespaard worden. Toch stonden er in het plangebied meer prachtige bomen die heel gemakkelijk in de nieuwe wijk waren in te passen. De kapvergunning werd in zo'n laat stadium aangevraagd, dat de plannen niet meer te wijzigen waren. Het gaat ons vooral om een grote eik die ooit achter de huizen stond en waarvoor vroeger al eens een kapvergunning was aangevraagd. Die eik hebben we toen weten te redden, maar legt nu dus alsnog het loodje. Een paar elzen langs de Rozenstraat konden we wel redden. Op die plek was een nieuwe groenstructuur gepland, dus konden ze net zo goed blijven staan.

Kotkampweg

Je wordt toch wel op het verkeerde been gezet als je denkt dat er een kapvergunning is voor bomen aan de Kotkampweg en het blijkt te gaan om bomen langs de Oldenzaalsestraat. Voor ons een reden om bezwaar te maken tegen de kapvergunning. Juridisch schijnt het nu eenmaal om het kadastrale adres te gaan, maar eventuele belanghebbenden voelen zich door een verkeerd adres niet aangesproken en verspelen daardoor de mogelijkheid bezwaar te maken tegen de kapvergunning. Hetzelfde zal waarschijnlijk ook spelen bij andere vergunningen. Een en ander zal meegenomen worden bij de evaluatie van de ervaringen met de Wabo. Een andere reden om bezwaar te maken tegen deze kapvergunning was het aantal bomen. Deze camoufleren de lelijke tennishal aan de kant van de Oldenzaalsestraat, maar zouden er slecht aan toe zijn. Bij een eerdere kapaanvraag is de vergunning geweigerd, omdat er geen deskundigenrapport bijgevoegd was. Dat was er deze keer wel: de bomen zouden echt langzamerhand gevaarlijk worden. Er zullen nieuwe bomen geplant worden en er is ook een struiklaag geplant. Men dacht aan rododendrons, maar waarschijnlijk wordt het op ons verzoek hultst, omdat deze soort ook het gehele jaar groen is en tevens belangrijk is voor bijen en vogels. Na het overleg met de juristen van de gemeente en de eigenaar van de hal hebben we het bezwaar ingetrokken.

Auke Vleerstraat

De reconstructie van de Auke Vleerstraat gaat ten koste van zeer veel bomen. Daaraan is niet te ontkomen, omdat de weg verbreed moet worden. De plannen zijn uitgebreid met ons doorgesproken. Toch hebben we tegen een van de kapvergunningen in dit verband bezwaar gemaakt. Het betrof bomen langs de Windmolenweg, dus op een andere locatie dan de Auke Vleerstraat. Het bleek om bomen te gaan die zouden moeten wijken voor de reconstructie van het fietspad dat van de aan te leggen fietsbrug komt, dus er was wel een verband met de plannen. **Toch zien we ook hier weer de onmogelijkheid voor omwonenden om bezwaar te maken door een foutieve naam voor de locatie te gebruiken. De vergunning bleek ook nog onduidelijkheid te geven over het aantal te kappen bomen, omdat er ter plaatse veel meer bomen gemerkt waren.** Er is met een aantal mensen van gemeente en NMrE, aan tafel en in het veld, gepuzzeld op oplossingen om meer bomen te sparen en toch een veilige fietsverbinding langs de drukke Windmolenweg te creëren. Uiteindelijk kost de gekozen oplossing inderdaad minder bomen en komt het fietspad met milieuvriendelijke led-verlichting achter een bosstrook te liggen. Omdat er toch een andere bezwaarmaker was, is deze zaak wel behandeld door de Commissie Bezwaarschriften. Wat ons betreft overbodig, omdat er immers in overleg een goede oplossing gevonden was.

Kotmanpark

In het plan Kotmanpark langs de Zuiderval moeten drie kantoortorens en een hotel komen. Voor de bouw kan beginnen moet eerst de bodem gesaneerd worden. In de bodem van het terrein waar het hotel moet komen zijn archeologische sporen gevonden, die eerst moeten worden opgegraven. Bouw, sanering en herinrichting van het terrein gaan ten koste van een aantal bomen. Reden om bezwaar te maken, want er zou vast nog wel wat te schuiven zijn. Voor het noordelijk deel is dat niet het geval. Wel is ons verzekerd dat er rond de kantoren een zeer groene parkaanleg komt. We hebben daarop ons bezwaar wat betreft dit deel van het plangebied ingetrokken.

O.a. door de opgraving laat het hotel iets langer op zich wachten. Voor de bomen die in verband met deze bouw gekapt zouden worden, is de kapaanvraag ingetrokken. Als voor dit deel van het terrein de plannen definitief zijn wordt opnieuw een kapaanvraag ingediend.

Daendelsstraat

De kapvergunning voor de prachtige grote elzen langs de Daendelsstraat had naar ons idee niet verleend moeten worden, omdat de bomen helemaal de sfeer van de straat bepaalden en nog kerngezond waren. Reden om bezwaar te maken tegen de vergunning. Bij het overleg dat daarvan het gevolg was, bleek dat men ook bij de gemeente er grote moeite mee had deze bomen te kappen. Maar als vuistdikke wortels dwars door funderingen van huizen tot in de achtertuinen groeien, dan is dat echt een probleem. Veel (on)mogelijke oplossingen gingen er over tafel, voordat met pijn in het hart besloten werd toch de bomen nu maar te kappen. We hebben dus het bezwaar toch maar ingetrokken.

Overleg, vooral als dat in een vroeg stadium van een plan plaatsheeft, is voor alle partijen een plezierige manier om zoveel mogelijk mooie bomen te sparen en bezwaren tegen een kapvergunning te voorkomen. Bezwaar maken tegen een verleende kapvergunning kan in sommige gevallen alsnog overleg op gang brengen, waarbij weer de mogelijkheid bestaat dat er bomen gered kunnen worden of er een ruimere compensatie komt voor de gekapte bomen.

En verder....

Bijen

Sinds de Bijenvereniging deelneemt in de NMrE pleiten we in onze contacten met groenontwerpers en stadsdeelbeheerders nog nadrukkelijker voor meer variatie in het groen om insecten, en daarmee ook allerlei insecteneters, meer mogelijkheden te geven in de stad. Bij de 'groene ambtenaren' van de gemeente begint dit aan te slaan, mede door de aangeknoopte contacten tussen de Bijenvereniging en beleidsambtenaren. Er is zelfs een lunchbijeenkomst belegd voor groene ambtenaren, waar vertegenwoordigers van Bijenvereniging en NMrE aan mochten schuiven, over bij- en insectvriendelijke maatregelen. De bekende stadsecoloog Arie Koster (uit Rotterdam) verzorgde daarbij een enthousiaste inleiding. De gepresenteerde mogelijkheden zijn niet ingewikkeld, maar leveren wel een veel kleurrijker stadsbeeld.

Fietsroute

De fietsroute langs vele mooie bomen in het noordoostelijke deel van de stad is inmiddels klaar en staat op de web-site van de NMrE. Het is de bedoeling dat de route door het noordwestelijk deel van de stad in het voorjaar van 2011 gereed komt.

RUIMTELIJKE ORDENING

Bestemmingsplannen

Bouw zgn. Spaanse villa

Begin febr. is dit voorstel in de stadsdeelcommissie noord aan de orde geweest. Daarbij is door de NMrE ingesproken, mede namens de Historische Sociëteit. De hele commissie was van oordeel dat de bouw van deze villa op deze plaats niet past. De NMrE heeft nadrukkelijk gesteld niet tegen bouw op deze locatie te zijn, maar wel tegen het ontwerp van deze villa op deze plaats. Het college van GS zal nog een verklaring van ‘geen bezwaar’ moeten afgeven.

Het was voor de toenmalige wethouder nog de vraag of de gemeente deze zaak nog kon tegenhouden. De raadsleden waren het hier in het geheel niet mee eens.

Tot onze grote verbazing ontvingen wij enkele maanden later een brief van de gemeente waarin werd aangegeven dat onze bezwaren niet ontvankelijk werden verklaard. In een overleg met de wethouder werd deze brief weer ingetrokken. In de loop van het jaar overleed de indiener van het bouwplan. Of dit van invloed zal zijn op de verdere gang van zaken zal moeten blijken. Eind 2010 was er nog geen verder nieuws over deze zaak bekend.

Bij het inspreken tijdens de zitting van de stadsdeelcommissie Noord zijn onderstaande twee strofen voorgedragen van het gedicht van Willem Wilmink, zoals op veel agrarische percelen ook hier van toepassing.

“De oude beuk aan het woord “

*Eertijds liepen hier kippen rond,
een pauw, die pronkte met zijn staart,
een varken, wroetend inde grond
en bij het draad een peinzend paard.
De geur van schillen, stro en mest
en het rumoer beviel me best,
maar het werd stiller mettertijd
op 't erf waar ik mijn dagen slijt.*

*Gelukkig heeft de boer een plan,
ik heb het van hemzelf gehoord:
nu 't niet grootschaliger meer kan,
wordt zijn bedrijf vakantieoord.
Dus zien we hier misschien weer gauw
een paard en kippen en een pauw
en mooie varkens in de zon.
dan zijn we terug bij waar 't begon.*

Overleg bp Miro terrein

Op 15-2 is er een verhelderend gesprek geweest over een paar onduidelijkheden in dit bestemmingsplan.

In het advies over het beperken van de risico's met betrekking tot explosief materiaal waarover het hier gaat, wordt gesproken over het trillingsarm aanbrengen van damwanden en / of heipalen. Vanwege het risico van de aanwezigheid van een blindganger en vanwege de reikwijdte van de schervenzone (250m) heeft het boren van gaten voor heipalen onze voorkeur.

Horstlanden-Veldkamp

Tot onze verbazing is er geen bijlage van beschermwaardige bomen in het plangebied opgenomen maar wel een (weliswaar niet complete, moeilijk leesbare) lijst van alle beschermwaardige bomen in de stad. Op deze lijst staan de meeste van de genoemde plaatsen van beschermwaardige bomen in dit plangebied *niet* vermeld.

Wat betreft de waterhuishoudkundige randvoorwaarden en uitgangspunten wordt gesteld: In het plangebied “moet een berging van minimaal 20-40 mm gerealiseerd worden.” Er is echter nergens in de tekst een aanduiding vermeld en ook ontbreekt op de plankaart elke aanduiding. Gelet op de grote problemen m.b.t. de waterhuishouding (groot hoogteverschil in het plangebied en recent nog flinke overstromingen) is een nadere beschrijving gewenst en ook een vermelding op de plankaart.

Daarnaast vinden wij dat bij de ontwikkelingsmogelijkheden volgens de Gids ‘Sprekend Enschede’ men bij het aspect ‘respecteren’ ook rekening moet houden met de randvoorwaarde “handhaven en beschermen van beschermwaardige bomen”.

Kotmanpark-Oost

Over het geheel genomen is dit een mooi plan maar het is ons niet duidelijk hoe een bomenlaantje (voor wat er van over is) tegelijk een fiets- en wandelpad moet worden maar tevens moet dienen als ontsluitingsweg voor de kantoorlocaties aan de N. zijde van dit plan. Ook de beschrijving ‘zo veel mogelijk rekening houden met’ het handhaven van waardevolle bomen is te algemeen.

Wij hebben zo langzamerhand voldoende ervaring met de woorden: “zoveel mogelijk”.

Wij willen graag meedenken over mogelijkheden voordat het plan al compleet getekend is.

Provinciale nota bedrijventerreinen

Het “Meerjarenprogramma Vitale Bedrijvigheid 2010-2015” is volgens ons een **“stap in de goede richting”**. **De grondbehoefte blijft moeilijk in te schatten omdat een bedrijventerrein op het vliegveld niet meegeteld is.** Het rijk en vooral de provincie gaan nu meer hun verantwoordelijkheid nemen voor de grote lijnen. Er is nu een afspraak met het Rijk over de uitgifte van nieuwe bedrijventerreinen. Bij het besluit over aanleg van een nieuw terrein wordt de zgn. SER ladder gehanteerd, hetgeen inhoudt dat eerst alle lege gronden moeten worden opgevuld, zoveel als mogelijk is de oude gebieden renoveren en pas dan kan met de aanleg van een nieuw terrein worden begonnen. De praktijk zal weerbarstiger zijn. Opvallend is dat in de regio het aantal hectares nieuw bedrijventerrein al fors teruggebracht is.

Categorisering bedrijventerreinen

Over dit onderwerp heeft de NMrE ingesproken bij de stedelijke commissie. Het is een prima zaak dat men is overgegaan tot een classificering van de diverse gebieden omdat elk terrein zijn specifieke mogelijkheden heeft en vermenging van functies tot verrommeling leidt.

Het is zeer te hopen dat men deze indeling consequent zal handhaven en niet zal terugvallen in de fouten van het nabije verleden.

Kristalbad

Na het indienen van een zienswijze op het ontwerpplan zijn al onze vragen / opmerkingen beantwoord. Naar onze mening ontstaat hier iets moois en nuttigs en wordt er op de juiste wijze rekening gehouden met het milieu. Ook worden de ecozones gewaarborgd en komen er overstap plaatsen voor groot wild.. Het grootste probleem wordt gevormd door de hoge hekken waar het wild niet over kan. Het retentiegebied kan naast de functie van waterberging ook uitgroeien tot een mooi natuurgebied.

Bij de inloop bijeenkomst bleek al dat het plan door velen wordt gewaardeerd.

Toekomstbestendige stad

Vanuit de NMrE is er deelgenomen aan een conferentie over dit thema. Ook in onze stad een belangrijk item. Bij de presentatie “Toekomstbestendigheid als regionale opgave: bestuurlijke grenzen overschrijdend” werd vooral ingegaan op de resultaten van een toekomst verkenning in de Achterhoek. Hierbij kwam heel duidelijk naar voren dat onderling vertrouwen tussen de gemeenten van wezenlijk belang is voor een succesvolle uitvoering.

Gegeven de soms moeizame verhoudingen tussen de steden onderling en tussen steden en platteland in Twente is kennisname van dit proces belangrijk.

Inrichting duurzaam kennispark

Over dit thema zijn er drie bijeenkomsten gehouden maar of het onderwerp voldoende leeft is zeer de vraag. De belangstelling vanuit de UT was minimaal. Op zich jammer want het thema is natuurlijk van groot belang. De vraag rijst of deze bijeenkomsten niet ‘te vroeg’ zijn gehouden omdat men nog niet sterk op het Kennispark is gefocust.

Graag zullen wij ook een volgende keer van de partij zijn.

Het Welna

Er is een overleg geweest met ambtenaren van de gemeente Er bestaan concrete plannen voor het verlenen van een vergunning voor de aanleg / bouw van 4 landgoederen. Als dit doorgaat wordt het gebied, dat altijd geheel gesloten was, voor het grootste gedeelte opengesteld.

De bestaande villa 't Welna (ook wel ‘villa Kakelbont’ genoemd) zal dan veranderen in een kantoorpand.

Zuivelhoeve

Hoewel dit bedrijf geheel op grondgebied van de gemeente Hengelo ligt en wij dus formeel niets kunnen inbrengen tegen uitbreidingsplannen, hebben wij via de Natuur en Milieuraad Hengelo en ook via de Vereniging Behoud Twekkelo nadrukkelijk bezwaar gemaakt tegen de uitbreiding van dit bedrijf. Van een ambachtelijk bedrijf is het gegroeid naar een echte onderneming die alleen thuis hoort op een industrieterrein er vlakbij. Als het bedrijf zich opnieuw op het huidige terrein mag uitbreiden, is het hek van de dam. De grote transportwagens die nodig zijn passen helemaal niet in dit fraaie gebied.

VERKEER

Enschede-Oost-Zuidoost

De gemeente Enschede heeft in oktober in een brief meegedeeld dat er geen studie komt naar een mogelijke verbindingsweg langs de noordoost kant van de stad. Via de Dorpsraad Lonneker en twee andere wijkraden was nadrukkelijk gevraagd naar een studie van het verkeer rondom de hele noordkant van de stad. Naar onze mening is een visie op langere termijn over de verkeerssituatie rondom de stad zeer gewenst. Vooral het vele zware vrachtverkeer door het dorp Lonneker is zeer hinderlijk en gevaarlijk.

Noordelijke Invalsweg

Hoewel dit thema geregeld op de agenda van de NMrE staat, is het toch vooral via het Groen Beraad dat dit met de gemeente overlegd wordt.

Bij het verslag van het Groen Beraad staat hierover meer vermeld.

N 18

De laatste bijeenkomsten van de klankbordgroep betreffende het tracé van de N18 hebben plaatsgehad in februari en oktober 2010. Zo langzamerhand wordt een definitief tracé door Rijkswaterstaat vastgelegd. Om nog eens anders naar de kaart te kijken hebben natuurorganisaties waaronder NMO op uitnodiging van de Edwina van Heekstichting samen met veler andere betrokkenen een plan getekend en aangeboden om de schade voor de natuur te beperken en waar mogelijk nieuwe kansen te vinden. Een vierbaans autosnelweg met vlak daarnaast de oude Haaksbergerstraat is een onoverkomelijke barrière voor wild. Voorstel is om naast faunapassages onder de weg (die ook onderdeel uitmaken van het plan van Rijkswaterstaat) t.z.t. de zandwinningsplas Rutbekerveld onderdeel te laten worden van de EHS en aldaar een econduct te bouwen.

Voornemen gasolieopslag in zoutcavernes.

Via AKZO zijn wij uitgenodigd voor een overleg over het plan om lege zoutcavernes een functie te geven voor de opslag van gasolie. Dit heeft te maken met allerlei ontwikkelingen in de oliemarkt en past geheel in het streven van het rijk naar spreiding van strategische opslag. In onze zienswijze op het conceptplan hebben wij aangegeven dit een belangrijke en nuttige zaak te vinden. Bij het onderdeel transport hebben wij duidelijke bezwaren tegen het vervoer door Tweekelo. Naar onze mening zou een doorvoer naar de haven van Enschede en vandaar per tankauto naar de Marssteden verreweg de milieuvriendelijkste en verkeersveiligste oplossing zijn. In een open en goed overleg zijn al onze bemerkingen besproken. AKZO en de olietransporteur zijn tot dezelfde conclusie gekomen als wij, geen transport door Tweekelo.

MILIEU – DUURZAAMHEID

Overleg met afvaardiging DSOB betreffende duurzaamheid

In dit jaar vonden enkele gesprekken plaats o.a. over het streven naar een emissieloze woonwijk in Enschede (verg. Heerhugowaard), de vraag hoe de burgers te betrekken bij de energiebesparing, duurzame energie, lichthinder, overbodige verlichting
Verder is ook gesproken over het toesturen van verkavelingsplannen aan de NMrE; het toesturen van kapvergunningen aan wijkraden; de wenselijkheid / noodzakelijkheid om bijenvriendelijke beplanting te kiezen i.v.m. de noodzaak van bestuiving

Decentrale duurzame energievoorzieningen.

Begin febr. is er een oriënterend gesprek geweest tussen een adviseur / ambtenaren / lid gemeenteraad en voorzitter NMrE over mogelijkheden van het toepassen van duurzame decentrale energie in Enschede. De komende tijd gaat daar beslist meer mee gebeuren. Men is op zoek naar kansrijke projecten waarbij een aantal huizen of een complex van woningen en / of bedrijven tegelijk kan worden aangepakt.

Over dit onderwerp is ook een uitvoerig interview gehouden met een student in het kader van een afstudeerproject aan de V.U. Hieraan voorgaand was er al veel informatie uitgewisseld. “Het hoofddoel van het onderzoek is het in kaart brengen van de succes- en faalfactoren die een rol spelen bij het nemen van deze initiatieven en welke drivers hierbij een rol spelen. Anderzijds is het bepalen van de verhoudingen tussen stakeholders. ook een deel van het onderzoek”, aldus staat in het voorwoord. Juist omdat deze zaak ook voor ons in Enschede van belang kan zijn hebben we graag aan dit onderzoek meegewerkt.

Zonnepanelen Velve-Lindenhof

In deze wijk, waar momenteel renovatie plaatsvindt, wordt een aantal woningen voorzien van zonnepanelen. Te zien aan de Noord-Esmarkerrondweg tegenover de Miro.

Een goede ontwikkeling, waarmee de corporatie hopelijk voortvarend doorgaat.

De afgelopen jaren hebben wij in diverse vormen van overleg gepleit voor het aanbrengen van de zonnepanelen, zeker in deze toekomstige prachtwijk. De situering van deze woningen maakt de aanleg extra aantrekkelijk.

Duurzaamheid krant gemeente Enschede

Wij zijn benaderd om mee te werken aan het leveren van een bijdrage aan deze krant, maar er was geen zekerheid dat het i.v.m. de ruimte ook geplaatst kon worden. Aldus geschiedde.

De inhoud van deze gemeentelijke uitgave is zonder meer goed en daarom is het jammer dat deze uitgave in verschillende wijken van de stad slecht / niet verspreid is.

Duurzaamheid in de gemeenteraad

De fractie van D66 heeft indertijd een initiatief genomen om vanuit de raad dit vraagstuk nader uit te werken. In het randprogramma van de stedelijke commissie op 13 september is deze zaak aan de orde geweest. Uitvoerig is gediscussieerd over de materie, een eerste aanpak is besproken, Binnenkort wordt dit vervolgd.

Overleg bij Twence

Zoals al een reeks van jaren het geval is hebben we ook in het afgelopen jaar weer diverse keren met een aantal medewerkers van Twence overlegd. Dit jaar ging het over de grote plannen in uitvoering zoals de stoomleiding, de warmteleiding naar Essent de behandeling van biomassa en de vergistinginstallatie. Al deze overleggen zijn telkens open, nuttig en worden wederzijds op prijs gesteld.

Samen met de terreinbeheerder hebben wij met een paar leden van de NMrE een excursie gemaakt door het terrein om precies te zien waar de warmteleiding zou komen te lopen en welke maatregelen men neemt om de natuur zoveel als mogelijk is te sparen.

Contacten met Twente Milieu

Het is eigenlijk wat merkwaardig dat wij al jaren goede contacten met Twence hebben maar tot heden nauwelijks met Twente Milieu. Merkwaardig omdat de burger veel meer met Twente Milieu te maken heeft via het wekelijks aan te leveren afval, dat vervolgens in Enschede naar Twence gaat. Onlangs hebben we dus meer contact gezocht en dat zal de komende tijd worden uitgebreid. Van onze kant willen we graag zien dat beide organisaties, alle twee voor een deel eigendom van de gemeente Enschede, beide werkend met het afval van de burgers en bedrijven, hun beleid meer op elkaar af gaan stemmen. Zeker t.a.v. de inzameling / verwerking van plastic valt hier nog een grote slag te maken.

Assimilatieverlichting stadion FC Twente.

Gezien het grote verbruik van elektriciteit (vergelijkbaar met het verbruik van 130 huishoudens) hebben wij nadere informatie ingewonnen bij de gemeente. Naar aanleiding van het ontwerp plan is daarover door ons een zienswijze ingeleverd. Dit betrof niet louter het energieverbruik maar ook de uitstraling 's avonds en 's nachts. Naast het stadion ligt de EHS en het is daarom erg belangrijk dat het nachtelijk duister zo weinig mogelijk wordt verstoord. Uit opgevraagde stukken over energieverbruik en lichthinder blijkt dat de landelijke normen wel zeer ruim zijn opgesteld zodat men ondanks het zeer hoge verbruik en de enorme uitstraling binnen de wettelijk vastgestelde normen blijft. Het blijft voor ons de vraag of er hierbij ook winst valt te behalen met reflecterende folie.

Overige contacten en overlegsituaties

Natuur en Milieuraad Hengelo

Natuurlijk hebben wij geregeld contact met onze zusterorganisatie in Hengelo. We informeren elkaar voortdurend en proberen waar mogelijk gezamenlijk situaties aan te pakken. Zeker als het gemeentegrens overschrijdende zaken betreft weten we elkaar uitstekend te vinden. Vaak gebeurt een en ander dan in samenwerking met Natuur en Milieu Overijssel.

Energiebeurs Grolsch Veste

Ook op deze beurs valt voor de burger weer het nodige te leren, zeker op het gebied van de isolatie. Hier ligt de gemakkelijkste besparingsmogelijkheid voor elk huishouden en bedrijf. Als NMrE willen wij altijd graag op de hoogte blijven van alle (on)mogelijkheden van energiebesparing en waar mogelijk daar zelf een actieve rol inspelen in het stimuleren van burgers en bedrijven.

De toekomst van het landelijk gebied.

Op 19 oktober hebben wij deelgenomen aan een conferentie op het landgoed Schoonheten. Het O.P.G. (Overijssels Particulier Grondbezit) had hier een bijeenkomst belegd over de toekomst van het landelijk gebied, een thema dat steeds meer belangstelling ontmoet. Door het voortdurend dalende aantal agrariërs wordt de noodzaak van een goed beheer van het particuliere grondbezit steeds belangrijker. Een nuttige bijeenkomst, mede ook vanwege de mogelijkheid nieuwe contacten te leggen.

Excursie naar landgoed Elderinkshave in Buurse

Met de leden van de NMrE zijn we op 7 augustus op bezoek geweest bij dit fraaie landgoed. Na een inleiding over het ontstaan van het landgoed en de plannen voor de inrichting hebben we een groot gedeelte van het terrein bekeken. We waren zeer onder de indruk wat hier met veel passie, geduld en geweldige inzet geleidelijk aan wordt bereikt.

Knipselkrant

Ook dit jaar is bij elke bijeenkomst een knipselkrant uitgedeeld met daarin een overzicht van allerlei artikelen op het terrein van natuur en milieu in onze samenleving.

Website

Deze vorm van communicatie moeten wij nog meer benutten dan nu vaak mogelijk is. In het komende jaar zullen wij hierin meer tijd moeten steken.

Andere communicatievormen, sociale netwerken, blijven nog buiten beschouwing.

Enschede FM

Sinds een reeks van jaren is er 4 keer per jaar een interview met de voorzitter over allerlei zaken die de natuur en de ruimtelijke invulling van onze gemeente betreffen. Zowel thema's vanuit de NMrE als die vanuit het Groen Beraad, komen daarin aan de orde, dus o.a. de onderwerpen in dit jaarverslag.

GROEN BERAAD

Groen Beraad is het samenwerkingsverband van die natuur-, milieu- en andere organisaties, die het behoud van het landschap in en om Enschede als één van hun belangrijkste doeleinden zien. Hiertoe behoren:

De Natuur- en Milieuraad Enschede, Dorpsraad Boekelo, Dorpsraad Lonneker, Stawel, Stichting Houdt Driene Groen, Stichting Lonneker Land, Twentse Werkgroep Natuurbehoud, Vereniging Boekelo Dorp met Karakter, Vereniging tot Behoud Hoge Boekel, Vereniging tot Behoud van Tweekelo, de Vereniging tot Behoud van Usselo en de Usseleres, de Vereniging Landweerweg / Lossersstraat, de Stichting Historische Sociëteit Enschede - Lonneker, Noabers Aamsveen en omgeving, Vereniging Behoud Buitengebied Enschede-Noord, en Stichting Landgoed Het Wageler.

Aan het einde van het jaar heeft ook Stalesch (Stichting Agrarisch Landschapsbeheer Eschmarke) zich als deelnemer aangesloten.

Algemeen

In deze verslagperiode is het Groen Beraad 5 keer voltallig bijeen geweest. Daarnaast bestaan er vele contacten waar diverse van onze organisaties elkaar ontmoeten.

In het afgelopen jaar is er intensief overleg geweest met diverse afdelingen van de gemeente. Bij bijna alle bijeenkomsten hebben wij één of meer ambtenaren ontvangen om een onderwerp toe te lichten. Wij zijn hen daar dankbaar voor.

Op 18 januari heeft de heer Abels van de IAA ons zijn visie gegeven op het **grondgebruik in onze regio; de kansen en bedreigingen, vooral door de daling van het aantal agrarische bedrijven**. Aan de hand van veel voorbeelden van ruimtelijke plannen heeft hij de komende ontwikkelingen getoond. Vooral het gemis van een goede visie op inbreiding en een teveel aan plannen aan de rand van de bebouwing, zorgt voor ongeremde groei.

Op 12 april hebben wij een presentatie gekregen door de heer B.Rip over **de plannen rond de Lonneker molen**. Er is een 'expertmeeting' gehouden over de mogelijkheden van de molen en allerlei aanverwante zaken. Dit zal ongetwijfeld een project van jaren worden.

Op 7 juni heeft de heer H.Mulder ons een goed overzicht getoond van de inhoud en bedoelingen van het **GRAP (Groenstructuur Actie Plan)**. Dit plan staat mogelijk onder druk vanwege de noodzaak tot bezuinigingen. Het GRAP heeft Enschede veel goede verbeteringen in de groenstructuur opgeleverd, mede door de cofinanciering van provincie en andere bronnen. Een van de onderdelen van dit actieplan is de stadsrand. Hierover heeft het Groen Beraad zelf een studie verricht waarvan de uitkomsten verderop aan bod komen.

Op 27 september heeft mevrouw A. Lasscher ons duidelijk gemaakt wat de **betekenis is van de nieuwe wet Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht)**. Deze wet is in de plaats gekomen van ca 25 bestaande wetten op het gebied van bouwen, slopen, kappen, aanleggen etc. Gezien de grote reikwijdte van de wet is het van groot belang hier goed in te duiken. Het zal van de organisaties de nodige inspanning vergen om allerlei ontwikkelingen goed te volgen, daar er nu in één keer ook evt. zienswijzen moeten worden ingeleverd.

Op 22 november zijn wij door de heer J.Mol ingewijd in **de problematiek van de bodem en geluidssanering**. Voor beide onderwerpen worden nu de programma's voor de raadsperiode 2010-2014 vastgesteld. Vooral de bodemsanering kan in het buitengebied een grote rol spelen daar vele sloten van vroeger zijn gedempt met materiaal van onbekende samenstelling. De situatie rond geluid speelt voor ons vooral aan de randen van bedrijven terreinen.

Aansluitend heeft de heer G.Waanders *de aanleg van de Ecologische Hoofdstructuur als onderdeel van de gebiedsontwikkeling van het vliegveld* besproken. Juist omdat dit alleen nog op de tekentafels ingevuld is, biedt het ons volop mogelijkheid mee te denken.

Behalve deze onderwerpen zijn natuurlijk vele andere zaken aan de orde gekomen. Hieronder volgt een samenvatting van de belangrijkste:

Stadsrandzone wordt: GROENE ZOOM

Dit begrip wordt regelmatig in allerlei nota's van de gemeente gebruikt maar een juiste definiëring ontbreekt. Daardoor komen in de verschillende nota's ook grote verschillen in omvang en inrichting naar voren. Om dit probleem op te lossen heeft het Groen Beraad, op initiatief van Stichting Lonneker Land, een werkgroep in het leven geroepen. In de loop van dit jaar is dit punt meermalen binnen het Groen Beraad aan de orde geweest. De intentie is om de stadsrand zo mooi mogelijk te houden met zo min mogelijk woningen. Tegelijkertijd is er door het Kenniscentrum Leefomgeving van Saxion ook een studie aan dit onderwerp gewijd. Uiteraard is er door de commissie met deze groep overleg gevoerd. Daarnaast is er grondig onderzoek gedaan naar studies over dit begrip in andere regio's. De werkgroep is van mening dat er minder verwarring zal zijn met elders in ons land gehanteerde definities en begrippen door een betere naam voor stadsrandzone te hanteren:

De Groene Zoom van Enschede

Eind oktober is het rapport "Groene Zoom van Enschede" aan wethouder van Agteren aangeboden en tevens beschikbaar gesteld aan de ambtenaren die hiermee te maken hebben. De komende jaren zullen wij de ontwikkeling goed in de gaten moeten houden. Enkele conclusies uit het rapport de Groene Zoom van Enschede:

"Hij verdient als Buitengebied + extra bescherming en moet, als gemakkelijk bereikbaar buitengebied, voldoende mogelijkheden voor groenbeleving, ontmoeting en recreatie bieden."

"De periode met behoefte aan grootschalige stadsuitbreiding is achter de rug. Daardoor is de ligging van de Groene Zoom nu stabiel en dient er extra voor gewaakt te worden dat de Groene Zoom als zodanig in stand blijft en er geen verrommeling plaats vindt. Dit houdt ook in dat er geen nieuwbouw in de Groene Zoom gepland mag worden."

Gids Buitenkans.

Deze belangrijke gids voor ons buitengebied is begin oktober in de stedelijke commissie geëvalueerd na vooraf uitvoerig met ons besproken te zijn. Het Groen Beraad kan zich goed vinden in de voorgestelde aanpassingen. Uit de gemeenteraad zijn vragen gesteld hoe wij staan tegenover:

- a) het onnodig bijbouwen van schuren
- b) het opnemen van gedetailleerde regelgeving in een bestemmingsplan
- c) aan het college van B&W de beslissingsbevoegdheid te geven of een schuur werkelijk nodig is of niet.

Naar onze mening moet onnodige bouw van schuren worden voorkomen, hoort gedetailleerde regelgeving niet in een bestemmingsplan thuis en zal het College, met de Gids Buitenkans in de hand, een beslissing moeten nemen.

Het is dus zaak in de Gids de uitgangspunten en principes van het beleid goed te formuleren.

Gemeenteraad

Bij de vorming van een nieuw college hebben wij bij de raadsfracties aandacht gevraagd voor:

- het Buitengebied

Wij pleiten nadrukkelijk voor een deskundig aanspreekpunt betreffende het buitengebied, bij voorkeur voor een wethouder die over alle zaken van het buitengebied gaat, met daarbij een ambtelijke organisatie voor het betreffende gebied inclusief het “loket Buitengebied “. Vooral de zgn. Stadsrandzone = GROENE ZOOM vraagt speciale aandacht.

- Herinrichting van het gebied van het vliegveld e.o.

Naar onze mening is het belangrijk niet alleen de blik op de verre toekomst te richten, maar dat er ook deelplannen worden gemaakt voor enkele jaren, elk met zijn eigen besluitvormingstraject.

- Verkeerssituatie

Wij vragen nadrukkelijk om een totaalvisie, waarbij het fietsverkeer en het OV nog veel meer gestimuleerd zullen worden.

- Groen in de stad heeft dringend behoefte aan de aanstelling van een stadsecoloog.

GRAP

Op 13 sept. is er door het Groen Beraad ingesproken bij de stedelijke commissie, ook mede namens de NMrE.

Het raadsvoorstel is door ons ondersteund. Op deze wijze is er een veel grotere kans tot behoud van de groene structuur van Enschede. De stad is in 1993 verkozen tot de groenste stad van Nederland. Het kost al veel moeite om het toenmalige niveau van groenonderhoud te handhaven.

Bij een verdeling van het budget over de wijken, lopen we groot gevaar van een enorme versnippering in aanpak en dan ook nog zonder een visie op langere termijn.

Dit leidt tot een ‘hap snap ‘aanpak. Groen onderhoud kost uiteraard ook geld. Uitstel van onderhoud kost op termijn veel meer om het niveau weer op peil te brengen. Bij het groener maken van de wijk, moeten wij van de bewoners meer verantwoordelijkheid vragen en ze ook die verantwoordelijkheid geven om mee te beslissen over de inzet van het bijbehorende geld.

Gebiedsontwikkeling Luchthaven

Over dit onderwerp is veel en vaak gesproken en overlegd. Vooral door de Stichting Lonneker Land is hierbij veel werk verzet. In alle mogelijke vormen van inspraak en meedenken is door ons in positieve zin meegewerkt, ook al verschillen wij totaal van mening over de noodzaak en de mogelijkheden van een luchthaven.

Gemeenschappelijke regeling gebiedsontwikkeling luchthaven

Op 1 nov. is er namens het Groen Beraad ingesproken bij de stedelijke commissie. Wij zijn van mening dat in deze regeling niet dezelfde personen, zowel in het Dagelijks Bestuur als in het Algemeen Bestuur, kunnen zitten. De meerderheid van de raad is echter akkoord gegaan.

GroenAgenda

Ook over dit onderwerp is uitvoerig met de gemeente van gedachten gewisseld. Hierbij zijn de nodige ‘groene pepers’ aan bod gekomen zoals:

- het versterken van bewonersinbreng bij beheer
- het meer toegankelijk maken van parken en de kleine parken meer open te maken
- het aanbrengen van kleine pleisterplekken in de parken
- de vele vijvers in de stad meer recreatiewaarde geven

Bestemmingsplan Buitengebied Enschede-Zuidoost

Voor het zuidoostelijk deel van het buitengebied van de gemeente Enschede (het gebied gelegen ten oosten van de Haaksbergerstraat en de Lossersestraat) wordt een dergelijk plan opgesteld ter vervanging van het huidige bestemmingsplan 'Buitengebied 1996'. In het voorstel wordt opgemerkt: "Dit plan bevat een juridisch bindend kader voor de ruimtelijke ontwikkeling van het gebied voor de komende 10 jaar".

"Rondom het plangebied liggen diverse Natura 2000-gebieden zowel in Nederland als in Duitsland (Aamsveen, 'Buurserzand en Haaksbergerveen', 'Witteveen', 'Dinkelland', 'Lonnekermeer', 'Landgoed Oldenzaal', 'Amtsvenn und Hündfelder Moor', 'Graeser Venn-Gut Moorhof', 'Wacholderheide Hörsteloe' en 'Schwatten Gatt').

Op voorhand is niet uit te sluiten dat door het bestemmingsplan significante negatieve effecten ontstaan in deze gebieden; in het bijzonder als gevolg van ammoniakuitstoot door de agrarische bedrijven in het plangebied." Bij het overleg hierover zijn wij nauw betrokken. Ook de nota Reikwijdte en Detailniveau van dit bestemmingsplan is aan de orde geweest en heeft het Groen Beraad geen aanleiding gegeven tot het indienen van verdere zienswijzen.

Noordelijke verkeersader

In het Collegeakkoord is een passage over deze nieuwe weg opgenomen:

"We zien de aanpak van de Hengelosestraat bovendien als onderdeel van nog te maken afspraken met de Universiteit Twente over een goede ontsluiting aan de noordzijde van de stad. Deze maakt tevens een directe verkeersafwikkeling van en naar Kennispark- Noordzijde mogelijk. Wij willen dit regelen in een aparte overeenkomst. Kijkend naar de verkeersstromen en de huidige knelpunten, wordt de mogelijkheid onderzocht voor een nieuwe verbinding tussen de Deurningerstraat en de Hengelosestraat. Het gedeelte Deurningerstraat-Horstlindelaan (ten noorden van de bebouwing van de Horstlindelaan) zou dan nieuw kunnen worden aangelegd; het gedeelte Horstlindelaan-Hengelosestraat zou kunnen worden gerealiseerd met gebruikmaking van de bestaande weg via de Achterhorst. Verder onderzoeken wij de mogelijkheid van de verbinding tussen de Weerseloseweg en de Hengeloselaan, gekoppeld aan de aansluiting van het luchthaventerrein op de A1."

Echter: deze zelfde weg is in 2003 door het College afgeblazen en men is toen verder gegaan met compenserende maatregelen voor de bereikbaarheid Enschede –West.

In de wijk Bolhaar leeft deze materie natuurlijk sterk en daar vindt men dat de compensatie lang niet ver genoeg gaat.

De fractie van G.L. heeft half september een discussieavond georganiseerd over dit thema.

Veel bewoners in Enschede-Noord zijn voor zo'n weg om het sluipverkeer door de wijk tegen te gaan, maar de belangen in de diverse straten liggen niet gelijk.

In een rapport "Te kort door de bocht" van enkele jaren geleden wordt het Nut en de Noodzaak van deze weg ernstig betwijfeld.

Bij het Groen Beraad is deze materie dit jaar ook volop aan de orde geweest en daarbij is er een werkgroep voor ingesteld. Aangezien er via de werkgroep van gemeente en UT een zgn. startnotitie wordt gemaakt van allerlei uitgangspunten, moet de werkgroep van het Groen Beraad even pas op de plaats maken. Tot heden is hierover niet meer bekend.

Het is Groen Beraad helemaal niet duidelijk of een nieuwe weg wel de juiste oplossing is voor het probleem van het sluipverkeer in sommige straten en de bereikbaarheid van de UT. Het probleem zal eerst goed onderzocht en gedefinieerd moeten worden en dan pas kunnen de daarbij behorende oplossingen worden gezocht.

Inrichting gebied tussen Hengelo -Haaksbergen - Enschede.

Dit onderwerp is diverse keren binnen het beraad aan de orde geweest. Tijdens de laatste bijeenkomst van het Groen Beraad is er stevig gediscussieerd n.a.v. een niet overtuigende presentatie die wij toen hebben gekregen. Van diverse organisaties uit het zuidelijk deel van Enschede en het n.deel van Haaksbergen is naderhand een brief binnengekomen waarin zij aangeven de voorgestelde ontwikkelingen in dit gebied in het geheel niet te zien zitten.

Naar onze mening is het vooral de gemeente Haaksbergen die hier achteraan zit maar in Hengelo en Enschede leeft dit vrijwel niet.

“Gasten moeten verleid worden naar Twente te komen d.m.v. het aanleggen van fietspaden, digitale picknicktafels, bebording van evenementen, goede bereikbaarheid etc. “

De ondernemers hebben echter aangegeven dat zij even niet mee doen.

Men is vooral bevreesd dat op deze wijze vanuit Haaksbergen geprobeerd wordt nog meer bedrijventerrein te reserveren terwijl er nu al bijna geen vraag meer naar is. Vanuit Enschede en Hengelo is men hier zeer alert op.

Hier wordt weer opnieuw een plan gemaakt, terwijl er meer dan genoeg informatie aanwezig is. Naar onze mening vooral een bron van werk voor het hiermee belaste adviesbureau.

Asbestsanering

In het Groenberaad zijn een serie vragen gesteld aan de DLG (Dienst Landelijk Gebied) over de Saneringsregeling Astbestwegen 3^e fase. Deze zaak speelde reeds najaar 2009, maar pas in de loop van het voorjaar 2010 is een en ander verduidelijkt. Aan de orde is o.m. gekomen:

- Hoe wordt bepaald of een restverontreiniging acceptabel is?
- Waar en hoe wordt een restverontreiniging geregistreerd (o.a. i.v.m. kabels en leidingen)?
- Welk communicatietraject is er rond de regeling gehanteerd?
- Wordt asbest dat dieper zit dan 50 cm (bv. bij een dichtgestorte sloot) ook meegenomen in de sanering?
- Waardoor zijn bepaalde delen van Enschede vervuild en andere niet?

Op al deze en andere vragen is een bevredigend antwoord gekomen maar:

Er blijft groot bezwaar bestaan tegen de aanpak van de DLG omdat men in één keer een kapvergunning wil hebben voor alle bomen, waarvan men op papier vermoedt dat deze wel eens gekapt zouden moeten worden. Dit is een veel te grote ingreep en wordt niet door de feitelijke situatie in Enschede gerechtvaardigd.

Het is volgens ingewijden de vraag of de asbestproblematiek wel zo sterk is in Enschede.

Overige zaken die in onze bijeenkomsten aan de orde zij gekomen:

- het vele zwerfafval in het buitengebied
- het beleid van de provincie t.a.v. bedrijventerreinen
- de ontwikkeling van leegstand van kantoren, bedrijfspanden en bedrijventerreinen
- verkeerssituaties in het buitengebied
- de N 18
- verbreding Auke Vleerstraat
- sloop van het viaduct
- betekenis van de innovatiedriehoek
- de plannen tot uitbreiding van de Zuivelhoeve in Tweekelo
- de gevolgen van de bezuinigingen
- het voorzitterschap en het secretariaat van het Groen Beraad
- de voorstellen rond bebouwing EMOS velden
- de gang van zaken in 't Vaneker
- bezwaarschrift bouw ‘Spaanse villa ‘

NATUUR- EN MILIEURAAD

Inhoudsopgave

- 1 Voorwoord
- 2 NMrE: doelstelling, deelnemende organisaties, bestuur
- 3 Algemeen: Koninklijke onderscheiding, IVN 50 jaar, aandachtspunten
nieuwe gemeenteraad
- 4 Overleg met wethouder, Wabo, Groene diensten, GRAP
- 5 Werkgroep bomen:
 - Inleiding, bezuinigingen treffen kapvergunning, compensatie bij kap bomen
 - Overleg over kap- en inrichtingsplannen
- 6 omgeving Volkspark, HOV Hengelosestraat /afbraak viaduct Ouverturestraat
- 7 Ariëns Zorgpalet, Stroinkslanden, Boddenkamp, Diekmanterrein
- 8 Josinkes, sportvelden Kotkampweg
- overige acties
- Bezwaren tegen kapvergunningen:
 - Oldenzaalsestraat, 't Volbert
- 9 Laares, Kotkampweg, Auke Vleerstraat
- 10 Kotmanpark, Daendelstraat, bijen, fietsroute
- 11 Ruimtelijke Ordening: bestemmingsplannen
 - 'Spaanse villa', Miroterrein
- 12 Horstlanden-Veldkamp, Kotmanpark-Oost
 - Prov. nota bedrijventerreinen, categorisering bedrijventerreinen, Kristalbad
- 13 Toekomstbestendige stad, duurzaam Kennispark, Het Welna, Zuivelhoeve
- Verkeer:
 - Enschede-Oost-Zuidoost, N. invalsweg
- 14 N18, transport olieopslag zoutcavernes
- Milieu-duurzaamheid:
 - overleg DSOB, decentrale duurzame energievoorzieningen
- 15 zonnepanelen Velve-Lindenhof, duurzaamheidskrant, duurzaamheid in de raad
 - Twence, contacten Twente-Milieu, Assimilatieverlichting FC Twente
- 16 Andere contacten/informatie: NMrHengelo, Energiebeurs, toekomst van het
landelijk gebied, excursie Eulderinkshave, knipselkrant, web-site, Enschede FM

GROEN BERAAD

- 17 Doel, aangesloten organisaties, algemeen, bijeenkomsten
- 18 Stadsrandzone = Groene Zoom
- 19 Gemeenteraad
 - GRAP
 - Gebiedsontwikkeling luchthaven e.o.
 - Gemeenschappelijke regeling gebiedsontwikkeling
 - GroenAgenda
- 20 Bestemmingsplan Enschede-Zuidoost
 - Noordelijke verkeersader
- 21 Inrichting driehoek tussen Enschede-Hengelo-Haaksbergen
 - Asbestsanering
 - Overige onderwerpen